

MÕNINGAD ÜLDISELT TUNNUSTATUD KUTSEOSKUSTE NÕUDED INVESTEERIMISTEENUSTE JA INVESTEERIMISKÕRVALTEENUSTE OSUTAMISEL

Soovituslik juhend on kehtestatud Finantsinspeksiooni juhatuse [...]2009 otsusega nr [...]

1. Pädevus

- 1.1 Finantsinspeksiooni seaduse (edaspidi **FIS**) § 3 kohaselt teostab Finantsinspeksioon riiklikku finantsjärelevalvet finantssektori stabiilsuse, usaldusväärsuse ja läbipaistvuse ning toimimise efektiivsuse suurendamise, süsteemsete riskide vähendamise ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele kaasaaitamise eesmärgil, et kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust.
- 1.2 FIS § 57 lg 1 kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus välja anda soovitusliku iseloomuga juhendeid finantssektori tegevust reguleerivate õigusaktide selgitamiseks või finantsjärelevalve subjektide suunamiseks.

2. Eesmärk

- 2.1 Juhendi eesmärk on täpsustada mõningaid investeerimisteenuste ja –kõrvalteenuste osutaja üldiselt tunnustatud kutseoskuse nõudeid nende teenuste osutamisel. See omakorda loob suurema tõenäosuse vaidluste vältimiseks õigussuhte raames heas usus õiguste teostamisel ja kohustuste täitmisel. Investeerimisteenuse ja –kõrvalteenuse osutaja üldiselt tunnustatud kutseoskuse nõuded tulenevad peamiselt väärtpaberituru seadusest.
- 2.2 Juhend loob eeldused hoolsus- ja lojaalsuskohustuste ning muude huvide konflikti vältimiseks või paremaks juhtimiseks.

3. Kohaldamisala

- 3.1 Juhend kohaldub Eestist tegevusloa saanud krediitdiasutustele ja investeerimisühingutele. Juhendi punktiga 6 peaksid arvestama ka isikud, kes osutavad tagatisagendi teenust, kuid ei kuulu Finantsinspeksiooni järelevalve alla.
- 3.2 Juhendit kohaldatakse investeerimisteenuste ja investeerimiskõrvalteenuste osutamisega seoses. Viimane hõlmab olukordi, kus investeerimisteenus või –kõrvalteenus omab puutumust mõne muu finantsteenusega (nt finantseerimine, kindlustusvahendus, fondivalitsemine).
- 3.3 Juhendi kohaldamisel tuleb arvestada õigusaktidest tulenevaid nõudeid. Õigusaktidest tulenevate imperatiivsete nõuete korral tuleb lähtuda õigusaktides sätestatust.

- 3.4 Juhendi kohaldamisel tekkivate rakenduslike ja tõlgenduslike probleemide korral tuleb lähtuda mõistlikkuse põhimõttest, arvestades juhendi eesmärki ning toimida heas usus investeerimisteenuse või investeerimiskõrvalteenuse osutajalt oodatava hoolsusega.
- 4. Enamike investeerimis- ja investeerimiskõrvalteenuste osutamine kätkeb lojaalsus- ja hoolsuskohustuste või muude huvide konflikte, mida muu hulgas saab juhtida tegevus(t)e tegematajätmisega, tegevuste või seonduvate äritegevuse valdkondade organisatsioonilise, tehnilise ja õigusliku eraldamisega ja/või huvide konflikt piisava avalikustamisega.**
- 4.1 Emissiooni korraldajal on hoolsus- ja lojaalsuskohustus emitendi suhtes; tagatisagendil on hoolsus- ja lojaalsuskohustus isiku suhtes (usaldaja), kelle jaoks ta on tagatisagent; korralduste vastuvõtjal ja edastajal on hoolsus- ja lojaalsuskohustus oma klientide (investorite) ees; ja investeerimisnõustajal on hoolsus- ja lojaalsuskohustus oma klientide ees. Need suhted üldiselt kvalifitseeruvad usaldussuhetena käsundi vormis.
- 4.2 Laenuandjal ja muul finantseerijal enamasti ei ole eeldada käsundiga võrreldavat hoolsus- ja lojaalsuskohustust laenuvõtja ees ning vastupidi, kui nad ei lepi kokku teisiti.
- 4.3 Tuleb eeldada konflikti samal ajal toimuva emissiooni korraldamise, investeerimisnõustamise seoses emiteeritavate väärtpaberitega, mis on suunatud emitendist erinevatele isikutele, ja korralduste vastuvõtmise ja edastamise teenuse osutamisel emitendist erinevatele isikutele korralduse esemeks olevate väärtpaberite suhtes äritegevuse valdkondade vahel. Selle konflikti juhtimata jätmine tähendab teenuse osutaja oluliselt suuremat hoolsuskohustust käsundussuhtes konflikti puutuva äritegevuse valdkonna kliendi suhtes.
- 4.4 Konfliktist saab hoiduda tegevus(t)e tegematajätmisega, konflikti saab maandada organisatsiooniliselt, tehniliselt ja õiguslikult lahutades vastavad äritegevuse valdkonnad, kus valdkonda kuulujal puudub võimalus teise valdkonna töö sisust saada detailset teavet, selle tööd mõjutada või olla motiveeritud teabele juurdepääsust või töö mõjutamisest (eelkõige töötajate tasustamissüsteemid).
- 4.5. Krediidiasutuses ja investeerimisühingus hästi ja tegelikult toimivalt lahutatud äritegevuse valdkondade puhul ei peaks kolmandad isikud automaatselt eeldama ühele äritegevuse valdkonnale teada olevate asjaolude teadmist eraldatud teise äritegevuse valdkonna poolt, samuti ühe äritegevuse valdkonna käitumise omistamist eraldatud teisele äritegevuse valdkonnale. Tõendatud äritegevuse valdkondade tegelik lahutamine ja huvide konflikti hea juhtimine on krediidiasutusest ja investeerimisühingust kostjale piisavalt arvestatavaks vastuväiteks. Samas, kui Finantsinspeksioon on leidnud sarnastes asjades, et kostja organisatsioonis ei ole äritegevuse valdkonnad tegelikult lahutatud või lojaalsus- või hoolsuskohustused või muud huvid on konfliktis ja ei ole hästi juhitud, siis lasub kostjal kohustus kriitilisem koormus tõendada tema organisatsioonis äritegevuse valdkondade tegelikku ja piisavat lahutamist, huvide konflikti head juhtimist.
- 4.6 Huvide konflikti saab kliendile avaldada, teatud juhtudel tuleb seda teha ning klientide nõustumisel sellega arvestada. Samas ei tohi teenuse osutaja tugineda üksnes avaldamisele, vaid kasutama seda olukorras, kus teenuse osutaja on võimeline hiljem Finantsinspeksioonile usutavalt põhjendada, et organisatsioonilised, tehnilised või teised õiguslikud meetmed konkreetset juhul ei taganuks klientide huvide kahjustamise ohu vältimist või (muudel) seaduses sätestatud juhtudel.
- 5. Emissiooni dokumentatsioon tuleb koostada hoolsalt ja seal piisavalt riske kirjeldada, kui emitent ei ole koostajale andnud selgelt teistsugust juhust.**
- 5.1 Väärtpaberi avaliku pakkumise prospekti sisu nõuded on sätestatud seadusega.

- 5.2 Muu väärtpaberi pakkumise dokumentatsiooni koostamisel tuleb arvestada väärtpaberi ja/või tehingu olemuse ning keerukusega, sellega seonduvate riskidega, väärtpaberi emitendi tegevuse iseloomu ja ulatusega, sellega seonduvate riskidega ja pakkumise adressaatide eeldatavate teadmistega väärtpaberiturust, konkreetsest väärtpaberi ja/või tehingu liigist, emitendist ja tema tegevusest.
- 5.3 Dokumentatsiooni koostamisel tuleb hinnata, kas teadaoleva või mõistlikult eeldatava riski või muu asjaolu kajastamata jätmine eraldiseisvalt või kogumis teiste asjaoludega võib pakutavatel tingimustel mõjutada pakkumise adressaati väärtpaberit omandama või mitte. Pakkumise adressaadi all ei mõelda konkreetset isikut, vaid abstraktset mõistlikku isikut või nende gruppi, kellele pakkumine oleks suunatud.
- 5.4 Kui emissiooni korraldaja teab riskist või muust asjaolust, mille dokumentatsioonis kajastamata jätmine eraldiseisvalt või kogumis teiste asjaoludega võib mõjutada pakkumise adressaati väärtpaberit omandama pakutavatel tingimustel, peab ta juhtima emitendi tähelepanu vajadusele kajastada vastav asjaolu dokumentatsioonis.
- 5.5 Emissiooni korraldaja puhul tuleb eeldada suuremat võimet tuvastada ja määratleda riske, kui see on väärtpaberi emitendil.
- 6. Tagatisagent ajab oma usaldaja asju seoses tagatisega nagu ta ajaks enda asju, seejuures kohtleb usaldajaid ühetaoliselt.**
- 6.1 Tagatisagendi kohustuste sisu, vorm ja täitmise viis võidakse sätestada vastavas lepingus.
- 6.2 Kui vastavast õigussuhtest selgelt ei ilmne tagatisagendi kohustused oma usaldaja suhtes, siis lisaks käsundisaja üldistele kohustustele vaikimisi on tagatisagendi kohustused järgmised:
- 6.2.1 kohelda sama emissiooni tagatise raames kõiki usaldajaid või varasemalt selgelt määratletud usaldajate rühma kuuluvaid usaldajaid ühetaoliselt;
- 6.2.2 selgitama usaldajale tagatisagendi kohustusi ja usaldaja õigusi, kui tagatisagendi ja usaldaja vahel ei eksisteeri kirjalikku lepingut;
- 6.2.3 tagatise valikul ja tagatistehingu projekteerimisel ning täitmisel usaldajate huvides hästi juhtima õigus- ja muud riskid, sealhulgas rakendama toimiva protseduuri, et usaldajate huvid saaksid õigeaegselt ning piisavalt esindatud ja usaldajate omavahelised erimeelsused tasakaalustatult lahendatud;
- 6.2.3 seirata usaldaja jaoks tagatise, selle eseme käekäiku, tagatise andja ja võlgniku kohustuste täitmist nagu tagatisagent seda teeks enda jaoks, sh hoolitsema tagatise ja selle eseme vastavas väärtuses säilimise eest, võtma võlgnikult ja/või tagatise andjalt vastu teavet: finantsaruandeid, perioodilisi võlgniku või tagatise andja tegevuse nõuetele vastavuse kinnitusi, kohustuste rikkumise teateid, jmt;
- 6.2.4 oma peamiselt passiivse rolli juures kasutama õigusi ja täitma kohustusi aktiivselt juhul, kui tagatisagent on tagatise andja või võlgniku rikkumisest teada saanud, sh oma organisatsiooni siseselt. Rikkumisest teada saamisena ei kvalifitseeru olukord, kus mitteformaalselt saab rikkumisest teadlikuks äritegevuse valdkond, millest tagatisagendi äritegevuse valdkond on organisatsiooniliselt, tehniliselt ja õiguslikult eraldatud, selline eraldatus toimib tegelikult ja eraldatuse sisuks on muu hulgas kohustuste rikkumistest teabe vahetamise vältimine;

6.2.6 teatama võlgniku ja/või tagatise andja kohustuste rikkumisest usaldajale mõistliku aja, kuid hiljemalt 30 päeva, jooksul rikkumisest teadasaamisest, kui nimetatud tähtaja möödumisel rikkumine kestab. Sõltuvalt rikkumise olemusest võib osutada mõistlikuks usaldajate viivitamatu teavitamine;

6.2.7 reguleerida piisavalt tagatisagendi ja tema usaldaja võlasuhte aluses siseteabe käitlemine, kui rikkumine ja/või selle alusasjaolu võib endast kujutada siseteavet.

7. Teenuse osutajal on piisavad sise-eeskirjad ja toimiv organisatsiooni kultuur, mida regulaarselt hindab vastavuskontroll

7.1 Äritegevuse valdkondade eraldamine peab toimuma vähemalt organisatsiooniliste, tehniliste ja õiguslike meetmetega.

7.2 Teenuse ja/või tehingu projekteerimisel tuleb kaaluda, milliste ülesannete täitmist nõuab teenuse osutamine või tehingu tegemine, kas selle ülesande täitmine peab toimuma (mõningatest) teistest äritegevuse valdkondadest eraldi ja mil määral (kuidas) eraldi.

7.3 Uue teenuse, teenuse muutmise ja/või tehingu õiguspärasust peab hindama jurist ning koostama selle kohta õigusarvamuse enne kui sellist teenust pakkuma hakatakse või tehing tehakse. Arvamus hõlmab ka teenuse osutamist ja/või tehingu tegemist reguleerivate siseeeskirjade olemasolu ning õiguspärasust. Õigusarvamus tuleb Finantsinspeksioonile esitada, kui viimane seda nõuab.

7.4 Äritegevuse eraldatud valdkonnad võivad aegajalt ajutiselt koos toimida. Selleks peab aga pank või investeerimisühing olema võimeline Finantsinspeksioonile usutavalt tõendama, et koostöömimisega ei rikuta kohustusi, vastava äritegevuse valdkonna klientide õigused ja huvid, samuti teenuse osutaja enda huvid ei saa kahjustada.

8. Jõustumine

Juhend jõustub alates 1. jaanuarist 2010.a.

